

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УХВАЛЕНО

Вченою радою ЗНУ

Протокол № 4 від 26.11.2019 р.

М.О. Фролов
2019 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ – перший (бакалаврський)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ – бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ – 03 Гуманітарні науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ – 035 Філологія

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ – 035.01 Українська мова та література

Запоріжжя

2019

РОЗРОБЛЕНО проектною групою на базі Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 «Філологія», затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 р. № 869 для підготовки бакалаврів за спеціальністю 035 – філологія, спеціалізацією 035.01 – українська мова та література

Наказ ЗНУ № 402 від 24.09.2019 р.

РОЗРОБНИКИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь, вчене звання
1.	Хом'як Тамара Володимирівна	Гарант освітньої програми кандидат філологічних наук, професор
2.	Бойко Лариса Петрівна	Член проектної групи кандидат філологічних наук, доцент
3.	Горбач Наталія Вікторівна	Член проектної групи кандидат філологічних наук, доцент

РОЗГЛЯНУТО на вченій раді філологічного факультету ЗНУ

Протокол № 5 від 29 жовтня 2019

Гарант освітньої програми

Хом'як Т. В. Хом'як
« »

Декан факультету

Хом'як Т. В. Хом'як
« »

Керівник навчального відділу

Нестеренко Л. О. Нестеренко
« »

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

Гура О. І. Гура
« »

ЗМІСТ

I. Преамбула.....	4
II. Загальна характеристика.....	4
III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти.....	5
IV. Перелік компетентностей випускника.....	6
V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання	8
VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти.....	9
VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.....	9
VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма.....	9

І. Преамбула

Запорізький національний університет. «Українська мова та література»: освітня програма.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Ступінь: бакалавр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.01 Українська мова та література

ІІ. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь, що присуджують	Бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.01 Українська мова та література
Освітня програма	Українська мова та література
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Освітня кваліфікація	Бакалавр філології за спеціалізацією «Українська мова та література»

Кваліфікація в дипломі	ступінь вищої освіти – бакалавр, спеціальність – Філологія, спеціалізація – Українська мова та література, освітня програма – Українська мова та література.
Опис предметної галузі	<p>Об'єктами вивчення та професійної діяльності бакалавра філології є українська мова в теоретичному / практичному, синхронному / діяхронному, діалектологічному, стилістичному, соціокультурному та інших аспектах; українська література й усна народна творчість; жанрово-стильові різновиди текстів; переклад; міжособистісна, міжкультурна та масова комунікація в усній і письмовій формі.</p> <p>Цілі навчання – підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням (зокрема перекладом) і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної комунікації.</p> <p>Теоретичний зміст предметної галузі становить система базових наукових теорій, концепцій, принципів, категорій, методів і понять філології.</p> <p>Методи, методики та технології: загальнонаукові та спеціальні філологічні методи аналізу лінгвістичних одиниць, методи і методики дослідження мови і літератури, інформаційно-комунікаційні технології.</p>
Академічні права випускників	Навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій у системі післядипломної освіти.

**III. Обсяг кредитів ЄКТС,
необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти**

Обсяг освітньої програми у кредитах ЄКТС	<p>- на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС;</p> <p>- на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані в межах попередньої освітньої програми підготовки</p>
---	---

	<p>молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста), обсягом не більше ніж 120 кредитів ЄКТС.</p> <p>- на базі ступенів «бакалавр», «магістр» або ОКР «спеціаліст» заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані в межах попередньої освітньої програми, обсягом не більше ніж 120 кредитів ЄКТС.</p> <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим стандартом вищої освіти.</p>
--	---

IV. Перелік компетентностей випускника

Вид компетентності	Визначення компетентності
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>1) Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>2) Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>3) Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>4) Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>5) Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.</p>

	<p>6) Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>7) Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>8) Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>9) Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>10) Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>11) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>12) Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>13) Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>1) Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.</p> <p>2) Здатність використовувати в професійній діяльності знання про українську мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.</p> <p>3) Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.</p> <p>4) Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>5) Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку української літератури від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу.</p> <p>6) Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.</p> <p>7) Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації тексту.</p> <p>8) Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.</p> <p>9) Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською мовою.</p> <p>10) Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p>

	11) Здатність до надання консультацій з дотримання норм української літературної мови та культури мовлення. 12) Здатність до організації ділової комунікації українською мовою.
--	--

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.
5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.
6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
7. Розуміти основні проблеми української філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
8. Знати й розуміти систему української мови, загальні властивості української літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.
10. Знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів українською мовою.
12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
13. Аналізувати й інтерпретувати твори української художньої літератури, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.
14. Використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.
16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції спеціалізації «Українська мова та література», уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі українського мовознавства та літературознавства, нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.
19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі атестаційного екзамену.
Вимоги до атестаційного екзамену	Атестаційний екзамен має забезпечити оцінювання досягнення результатів навчання, визначених освітньою програмою.

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Внутрішнє забезпечення якості вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у Запорізькому національному університеті», що оприлюднено на сайті університету за посиланням: https://www.znu.edu.ua/2016/polozhennya_pro_svzyavo.pdf.

VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма

1. Закон України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556-VII). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>;
2. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>;
3. Класифікатор професій: ДК 003: 2010 / [розроб.: М. Гаврицька та ін.]. Київ : Соцінформ: Держспоживстандарт України, 2010. 746 с.;

4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.05.2016 № 567 «Про затвердження Переліку спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра за спеціальністю 035 «Філологія». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0825-16>;
5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>;
6. Постанова Кабінету міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>;
7. Постанова Кабінету міністрів України від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-n>.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до освітньої програми «Українська мова та література»
рівня вищої освіти першого (бакалаврського)
галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

Освітня програма містить загальні та фахові компетентності та програмні результати навчання, які характеризують очікувані знання, розуміння, здатності студентів, набуті в результаті успішного завершення освітньої програми. Компетентності та програмні результати навчання узгоджені між собою і відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій (див. таблиці 1, 2).

Бакалавр-філолог може працювати в науковій, літературно-видавничій та освітній галузях; на викладацьких посадах у закладах загальної середньої освіти; у засобах масової інформації; у різноманітних фондах, спілках, фундаціях гуманітарного спрямування, музеях, мистецьких і культурних центрах тощо; у різних галузях господарства, де потрібні послуги зі створення, аналізу, перекладу, оцінювання текстів.

Спеціалізація 035.01 «Українська мова та література» відповідає наказу Міністерства освіти і науки України від 25 травня 2016 року за № 567 «Про затвердження Переліку спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра за спеціальністю 035 «Філологія», за якими здійснюється формування та розміщення державного замовлення» (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 20 вересня 2017 року за № 1293).

**Матриця відповідності визначених освітньою
програмою компетентностей дескрипторам НРК**

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності				
1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+	+	+	+
2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	+	+	+	+
3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	+	+	+	+
4. Здатність бути критичним і самокритичним.			+	+
5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.	+	+		+
6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+	+	+	
7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.				+
8. Здатність працювати в команді та автономно.			+	+
9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.	+	+	+	
10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	+	+		
11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях		+		+
12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	+	+	+	
13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.	+	+		+
Спеціальні (фахові) компетентності				
1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.	+			
2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про українську мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.	+	+		+
3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.	+	+		+
4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.	+	+		+
5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку української літератури від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу.	+	+		+
6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.	+	+	+	+
7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації	+	+		+

[illegible]

Таблиця 3

**Перелік компонент освітньої програми бакалавра
спеціальності 035 філологія спеціалізації 035 українська мова та література**

Код навч. дисц.	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (робота), види практики)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої програми			
Нормативні дисципліни			
ОК 1	Іноземна мова	6	залік, екзамен
ОК 2	Історія України	3	екзамен
ОК 3	Українська мова за професійним спрямуванням	3	екзамен
ОК 4	Виробнича практика: Педагогічна	6	залік
ОК 5	Вступ до літературознавства	4	екзамен
ОК 6	Вступ до мовознавства	4	екзамен
ОК 7	Історична граматики української мови	5	екзамен
ОК 8	Історія зарубіжної літератури	17	залік, екзамен
ОК 9	Історія української літератури	28	залік, екзамен
ОК 10	Курсова робота з історії української літератури	1	курслова робота
ОК 11	Курсова робота з сучасної української мови	1	курслова робота
ОК 12	Навчальна практика: Діалектологічна	3	залік
ОК 13	Навчальна практика: Фольклорна	3	залік
ОК 14	Сучасна українська мова	28	залік, екзамен
ОК 15	Атестаційний екзамен	2	екзамен
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		114	
Вибіркові компоненти освітньої програми			
Вибірковий блок 1 (дисципліни вибору вищого навчального закладу)			
ВБ 1.1.	Вступ до слов'янської філології	3	екзамен
ВБ 1.2.	Діалектологія української мови	6	залік
ВБ 1.3.	Латинська мова	3	екзамен
ВБ 1.4.	Методика викладання української літератури	4	екзамен
ВБ 1.5.	Методика викладання української мови	4	екзамен
ВБ 1.6.	Орфографічно-пунктуаційний практикум	4	залік
ВБ 1.7.	Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів	3	залік
ВБ 1.8.	Педагогіка та психологія	5	екзамен
ВБ 1.9.	Польська мова	5	екзамен
ВБ 1.10.	Старослов'янська мова	8	екзамен

ВБ 1.11.	Стилістика і культура мовлення	3	екзамен
ВБ 1.12.	Усна народна творчість	6	екзамен
ВБ 1.13.	Курсова робота з фаху	2	екзамен
ВБ 1.14.	Проблеми аналізу художнього твору	6	залік
Вибірковий блок 2 (дисципліни вільного вибору студентів)			
ВБ 2.1.	Іноземна мова професійно-комунікаційної спрямованості	12	залік, екзамен
ВБ 2.2.	Вибіркова дисципліна, що забезпечує рухову активність, фізичну підготовку	3	залік
ВБ 2.3.	Вибіркова дисципліна, що забезпечує формування компетентності з української і зарубіжної культур	3	залік
ВБ 2.4.	Вибіркова дисципліна, що забезпечує формування компетентності з філософії, соціально-політичних наук	3	екзамен
ВБ 2.5.	Вибіркова дисципліна, що забезпечує формування компетентності з медичної допомоги, БЖД. ЦЗ	3	залік
ВБ 2.6.	Вибіркова дисципліна в межах Університету №1	3	залік
ВБ 2.7.	Вибіркова дисципліна в межах Університету №2	3	залік
ВБ 2.8.	Антропологія Нижньої Наддніпрянщини	3	залік
	Науково-історичні основи українського правопису (графіко-орфографічний аспект)	3	
	Історичні жанри давньої літератури	3	
	Жанр балади в історико-літературному процесі I пол. XIX ст.	3	
ВБ 2.9.	Методика і техніка науково-лінгвістичних досліджень	5	залік
	Літературно-художня ономастика	5	
	Розвиток малих жанрових форм модерністської літератури	5	
	Літературне краєзнавство	5	
ВБ 2.10.	Українська лексикографія (історичний аспект)	4	залік
	Теорія і практика сучасної української лексикографії	4	
	Українська література для дітей і про дітей	4	
	Інтехнології навчання у процесі фахової підготовки студентів	4	
ВБ 2.11.	Антронімія Запорізького краю	4	залік

	Історія мовознавства	4	
	Українська література письменників-емігрантів	4	
	Мемуарна і щоденникова проза	4	
ВБ 2.12.	Структурно-семантичні особливості мінімальних фразеологізмів української мови	4	залік
	Основи українського термінознавства	4	
	Жанр детективу в українській літературі	4	
	Психологізм в українській літературі	4	
ВБ 2.13.	Мовленнєві засади нейролінгвістичного програмування	4	залік
	Історична дериватологія української мови	4	
	Розвиток комунікативних компетентностей на уроках української літератури	4	
	Художня біографія як жанр	4	
ВБ 2.14.	Україно-польські мовні контакти	3	залік
	Лінгвістичний аналіз художнього тексту	3	
	Еволюція історичного роману в українській літературі 90-х років XX століття	3	
	Сучасна жіноча проза	3	
ВБ 2.15.	Інноваційні явища в дериваційній системі української мови	3	залік
	Український мовний етикет	3	
	Візіонерська топика в українській літературі	3	
	Українська література і фольклор	3	
Загальний обсяг вибірових дисциплін		126	
Загальний обсяг освітньої програми		240	

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми бакалавра спеціальності 035 філологія спеціалізації 035.01 українська мова та література

[illegible]

